

شخصیت‌پردازی در رمان جنگ

با تکیه بر پنج رمان برتر دهه‌ی هشتاد

منصور محبی

مهر آیش

۱۳۹۶

سرشناسه	: محبی، منصور، ۱۳۵۷ -
عنوان و نام پدیدآور	: شخصیت پردازی در رمان جنگ با تکیه بر پنج رمان برتر دهه‌ی هشتاد / نویسنده منصور محبی.
مشخصات نشر	: ایلام: مهر آیش، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۱۸۸ ص.
شابک	: 978-600-96981-4-1
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
یادداشت	: Mansor Mohebi. Characterization in War Novel Relying on the Five Top Novels of the Eighties, 2017
یادداشت	: کتابنامه: ص. [۱۷۵] - ۱۷۸.
یادداشت	: نمایه.
موضوع	: داستان فارسی -- قرن ۱۴ -- تاریخ و نقد
موضوع	: Persian fiction -- 20th century -- History and criticism
موضوع	: شخصیت پردازی در ادبیات
موضوع	: Characters and characterization in literature
موضوع	: جنگ و ادبیات
موضوع	: War and literature
موضوع	: جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۷ -- ایران -- تاریخ و نقد
موضوع	: Iran-Iraq War, 1980-1988 -- Fiction -- History and criticism
موضوع	: جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۷ -- ادبیات و جنگ
موضوع	: Iran-Iraq War. 1980-1988 -- Literature and the war
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۶ ش ۳ / ۳۸۶۹ PIR
رده بندی دیویی	: ۸۴۳/۶۲۰۹
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۶۶۹۱۲۷

طراح جلد: زهرا امیدی

صفحه آرا: زینب سلیمان نژاد

چاپ و صحافی: خانه چاپ کتاب

نوبت چاپ: اول

سال انتشار: ۱۳۹۶

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

کلیه‌ی حقوق برای ناشر محفوظ است

بهاء: ۱۵۰۰۰ تومان

انتشارات مهر آیش

آدرس انتشارات: ایلام، بلوار آزادی،

مجتمع خدمات درمانی، طبقه‌ی

همکف، انتشارات مهر آیش

پست الکترونیک:

mehrayeshpub@gmail.com

شماره تماس: ۰۹۱۸۸۴۶۵۹۹۶

فهرست مطالب

۱۳	پیشگفتا
فصل اول: تعاریف و اصطلاحات	
۱۵	۱. ادبیات داستانی
۱۶	۲. داستان
۱۷	۳. عناصر داستان
۱۸	۳-۱. طرح (پیرنگ)
۱۹	۳-۲. موضوع
۱۹	۳-۳. درون‌مایه
۲۰	۳-۴. زاویه‌ی دید
۲۲	۳-۵. صحنه
۲۳	۳-۶. شخصیت و شخصیت‌پردازی
۲۶	۴. تعریف رمان
۲۸	۵. پیشینه‌ی رمان در جهان
۲۹	۶. پیشینه‌ی رمان در ایران
۳۱	۷. تعریف جنگ و رمان جنگ
۳۴	۸. نگرش داستان‌نویسان به جنگ
۳۷	۹. شخصیت در ادبیات داستانی

۳۷	۱۰. پیشینه‌ی تاریخی شخصیت‌شناسی در داستان
۳۹	۱۱. جایگاه شخصیت در ادبیات داستانی
۴۱	۱۲. شخصیت‌پردازی در رمان
۴۳	۱۳. شیوه‌های شخصیت‌پردازی
۴۴	۱-۱۳. شخصیت‌پردازی مستقیم
۴۴	۲-۱۳. شخصیت‌پردازی غیرمستقیم
۵۱	۱۴. انواع شخصیت
۵۱	۱-۱۴. شخصیت اصلی و شخصیت فرعی
۵۳	۲-۱۴. شخصیت نمادین و نمادین
۵۳	۳-۱۴. شخصیت قالبی و شخصیت اِردادی
۵۳	۴-۱۴. شخصیت مقابل و شخصیت سرزنش‌شده
۵۴	۵-۱۴. شخصیت ساده و شخصیت جامع
۵۵	۶-۱۴. شخصیت ایستا و شخصیت پویا
۵۶	۷-۱۴. شخصیت نوعی و شخصیت همه‌جانبه

فصل دوم: تحلیل شخصیت و شخصیت‌پردازی در رمان شطرنج با ماشین قیامت

۵۷	درآمد
۵۷	معرفی نویسنده‌ی رمان شطرنج با ماشین قیامت
۵۸	معرفی رمان شطرنج با ماشین قیامت
۶۰	خلاصه‌ی رمان
۶۲	تحلیل شخصیت‌های رمان شطرنج با ماشین قیامت
۶۲	۱. شخصیت اصلی
۶۳	۲. شخصیت‌های فرعی
۶۵	۳. شخصیت‌های پس‌زمینه (سیاهی لشکر)
۶۶	۴. شخصیت‌های جامع و شخصیت‌های ساده

- ۶۹ ۵. شخصیت‌های پویا و شخصیت‌های ایستا
- ۷۲ شیوه‌های شخصیت‌پردازی رمان شطرنج با ماشین قیامت
- ۷۲ ۱. شخصیت‌پردازی از طریق گفتار
- ۷۷ ۲. شخصیت‌پردازی از طریق رفتار
- ۸۰ ۳. شخصیت‌پردازی از طریق قیافه‌ی ظاهری
- ۸۲ ۴. شخصیت‌پردازی از طریق نام

فصل سوم: تحلیل شخصیت و شخصیت‌پردازی در رمان جنگ و عشق

- ۸۵ درآمد
- ۸۵ معرفی نویسنده‌ی رمان جنگ و عشق
- ۸۶ معرفی رمان جنگ و عشق
- ۸۷ خلاصه‌ی رمان
- ۸۸ تحلیل شخصیت‌های رمان جنگ و عشق
- ۸۸ ۱. شخصیت اصلی
- ۸۸ ۲. شخصیت‌های فرعی
- ۹۰ ۳. شخصیت‌های پس‌زمینه (سیاهی لشکر)
- ۹۱ ۴. شخصیت‌های جامع و شخصیت‌های ساده
- ۹۳ ۵. شخصیت‌های پویا و شخصیت‌های ایستای رمان
- ۹۵ شیوه‌های شخصیت‌پردازی رمان جنگ و عشق
- ۹۵ ۱. شخصیت‌پردازی از طریق گفتار
- ۹۹ ۲. شخصیت‌پردازی از طریق رفتار
- ۱۰۳ ۳. شخصیت‌پردازی از طریق قیافه‌ی ظاهری
- ۱۰۴ ۴. شخصیت‌پردازی از طریق نام

فصل چهارم: تحلیل شخصیت و شخصیت‌پردازی در رمان پل معلق

۱۰۵	 درآمد
۱۰۵	 معرفی نویسنده‌ی رمان پل معلق
۱۰۶	 معرفی رمان پل معلق
۱۰۷	 خلاصه‌ی رمان
۱۰۹	 تحلیل شخصیت‌های رمان پل معلق
۱۰۹	 ۱. شخصیت اصلی
۱۱۰	 ۲. شخصیت‌های فرعی
۱۱۲	 ۳. شخصیت‌های پس‌زمینه (سیاهی لشکر)
۱۱۳	 ۴. شخصیت‌های جامع و شخصیت‌های ساده
۱۱۵	 ۵. شخصیت‌های پویا و شخصیت‌های ایستا
۱۱۷	 شیوه‌های شخصیت‌پردازی رمان پل معلق
۱۱۷	 ۱. شخصیت‌پردازی از طریق گفتار
۱۲۰	 ۲. شخصیت‌پردازی از طریق رفتار
۱۲۲	 ۳. شخصیت‌پردازی از طریق قیافه‌ی ظاهری
۱۲۴	 ۴. شخصیت‌پردازی از طریق نام

فصل پنجم: تحلیل شخصیت و شخصیت‌پردازی در رمان باجام‌های شوکران

۱۲۵	 درآمد
۱۲۵	 معرفی نویسنده‌ی رمان باجام‌های شوکران
۱۲۶	 معرفی رمان باجام‌های شوکران
۱۲۷	 خلاصه‌ی رمان
۱۲۸	 تحلیل شخصیت‌های رمان
۱۲۸	 ۱. شخصیت اصلی
۱۲۹	 ۲. شخصیت‌های فرعی
۱۳۲	 ۳. شخصیت‌های پس‌زمینه (سیاهی لشکر)

۱۳۳		۴. شخصیت‌های جامع و شخصیت‌های ساده
۱۳۵		۵. شخصیت‌های پویا و شخصیت‌های ایستا
۱۳۷		شیوه‌های شخصیت‌پردازی رمان باجام‌های شوکران
۱۳۷		۱. شخصیت‌پردازی از طریق گفتار
۱۴۱		۲. شخصیت‌پردازی از طریق رفتار
۱۴۴		۳. شخصیت‌پردازی از طریق قیافه‌ی ظاهری
۱۴۶		۴. شخصیت‌پردازی از طریق نام

فصل ششم: تحلیل شخصیت و شخصیت‌پردازی در رمان نخل‌ها و آدم‌ها

۱۴۷		درآمد
۱۴۷		معرفی نویسندگی رمان نخل‌ها و آدم‌ها
۱۴۸		معرفی رمان نخل‌ها و آدم‌ها
۱۴۹		خلاصه‌ی رمان
۱۵۰		تحلیل شخصیت‌های رمان
۱۵۱		۱. شخصیت اصلی
۱۵۲		۲. شخصیت‌های فرعی
۱۵۴		۳. شخصیت‌های پس‌زمینه (سیاهی لشکر)
۱۵۶		۴. شخصیت‌های جامع و شخصیت‌های ساده
۱۵۹		۵. شخصیت‌های پویا و شخصیت‌های ایستا
۱۶۱		شیوه‌های شخصیت‌پردازی رمان نخل‌ها و آدم‌ها
۱۶۱		۱. شخصیت‌پردازی از طریق گفتار
۱۶۵		۲. شخصیت‌پردازی از طریق رفتار
۱۶۸		۳. شخصیت‌پردازی از طریق قیافه‌ی ظاهری
۱۶۹		۴. شخصیت‌پردازی از طریق نام
۱۷۱		نتیجه‌گیری

منابع و مآخذ..... ۱۷۵

نمایه..... ۱۷۹

www.ketab.ir

پیش گفتار

رمان - شک در ادبیات داستانی ایران با وجود عمر کوتاه و نوپایی خود، از دیدگاه‌های ساختاری - محتوایی قابل بررسی است. این نوع رمان بازگوکننده‌ی وقایع و حسب حال رزمندگان غیور در دوران جنگ تحمیلی و پس از آن است. با شروع جنگ نویسندگانی که از نزدیک با جنگ آشنا بودند و در متن آن حضور داشتند، به نوشتن رمان‌هایی با موضوع جنگ روی آوردند و مطالب جنگ را با واقع گرایی بیان کردند. با نگاهی به تاریخچه‌ی رمان جنگ در ایران می‌توان دید که با سپری شدن سال‌ها از زمان جنگ، نوشتن داستان و رمان درباره‌ی آن همچنان ادامه دارد و آثار ارزشمندی در این زمینه به رشته‌ی تحریر در آمده است.

می‌توان ادعا کرد که مهم‌ترین عنصر قابل بررسی در رمان جنگ شخصیت‌پردازی آن است. شخصیت‌پردازی در دهه‌های مختلف در رمان جنگ، در سه تحولات گوناگونی را پشت سر گذاشته است؛ در دهه‌ی شصت با توجه به این که آغاز و اوج آن در رمان جنگ در ادبیات فارسی است، نسبتاً ضعیف است، در دهه‌ی هفتاد تا حد زیادی غلط ضعیف آن برطرف می‌شود، اما در دهه‌ی هشتاد تقریباً به نوعی پختگی و انسجام می‌رسد. بدون شک بررسی عنصر شخصیت و شخصیت‌پردازی در رمان جنگ دهه‌ی هشتاد در قالب یک کتاب می‌تواند در معرفی هرچه بیشتر و بهتر رمان جنگ در ایران مؤثر باشد و مخاطب را با ساختار رمان جنگ و به‌ویژه در مبحث شخصیت و شخصیت‌پردازی در آن آشنا نماید. از آنجایی که تعداد رمان‌های جنگی که در این دهه به چاپ رسیده است، فراوان است و

پرداختن به همه‌ی آن‌ها در این نوشتار میسر نیست؛ لذا پس از بررسی و کنکاش پیرامون رمان‌های جنگ این دهه، پنج رمان برتر انتخاب و تحلیل شخصیت و شخصیت‌پردازی در آن‌ها موضوع کار این کتاب قرار گرفت.

این کتاب شامل شش فصل است. در فصل اول تعاریف و اصطلاحات شامل تعریف ادبیات داستانی، تعریف داستان و رمان، پیشینه‌ی رمان، عناصر داستان، رمان جنگ، پیشینه‌ی تاریخی شخصیت‌شناسی، شیوه‌های شخصیت‌پردازی در رمان، انواع رمان و انواع شخصیت آمده است. در فصل دوم تا ششم به تحلیل شخصیت و شخصیت‌پردازی در پنج رمان برتر دهه‌ی ستاد پرداخته شده است؛ به این ترتیب که در ابتدای هر فصل ضمن معرفی رمان موردنظر و نویسنده، خلاصه‌ای از رمان و درون‌مایه‌ی آن بیان گردیده است. سپس شخصیت‌های رمان استخراج و دسته‌بندی شده و در ادامه شیوه‌های بارز شخصیت‌پردازی رمان، موردبررسی و کنکاش قرار گرفته است.

در پایان کتاب و در مقوله‌ای جداگانه نه به صورت مختصر، به مقایسه‌ی شیوه‌های شخصیت‌پردازی در پنج رمان برتر موردنظر، پرداخته شده است.